

HRVATSKA RIJEČ

PREDPLOTA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POŠTOM NA MJESEC K 1.25. ZA TROMJESEC K 3.75 POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA. — PLATIVO I UŽUTOŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM
Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIJEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TISKARI“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISE NE VRAĆAJU SE. — NEFRANKIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIENIKU.

Krvnici slobode.

Umiranje dalmatinskoga sabora -- Liberalci hoće da zatuku slobodu i prava manjine -- Smrad iz štale na zadarskim zidinama.

Prva sjednica.

Zadar, 26. siječnja.

Sabor je danas skoro čitav na okupu. Odsutan Smodlaka. Galerije krcate, osobito učitelja iz pokrajine.

Vladu zastupaju namjestnik grof Attems, dvorski savjetnik Smirić i namj. savjetnik Golf.

Predsj. poziva zastupnike Kunjašića i Šimunčića da privremeno vode poslove tajnika.

Novoizabrani zastupnici Franić, Dr. Giunio Mikačić i Klarić polažu obećanje vjernosti kralju.

Klarić: Obećajem kralju hrvatskom. Predsj.: Dosta je obećajem, ne treba nikakvih dodataka.

Čitaju se razne brzojavke i predstave učiteljskih društava kojima traže uređenje učiteljskih beriva. Predstavnik učitelja, sakupljeni u Zadru, javljaju saboru, da su došli u Zadar jer nisu zadovoljni osnovom Zemaljskog Odbora za uređenje učiteljskih beriva i mole da osnova prikazana odučitelja bude odmah uzeta u pretres te izjavljuju, da se nemogu povratiti svojim kućama dok se njihovo pitanje ne riješi.

Nekoji zastupnici prikazaše nekoliko upita, među kojima onaj Blankina o željezničkom pitanju i Kunjašića o niskim cijenama pri odkupu duhana u Velojuci.

Zast. Dr. Dulibić prikazao je ovaj prešni predlog.

Za povišenje učiteljskih beriva.

Prešni predlog zast. Dra. Dulibića i drugova, prikazan u sjednici od 26 siječnja 1912 dalmatinskog sabora.

Neka sabor izvoli zaključiti: Proglašuje se prešnim i uzima se odmah u pretres u smislu § 34 a posl. ovaj predlog:

„Do konačnog uređenja pravnih odnosa učiteljstva u Dalmaciji putem pokrajinskog zakona, povišuje se beriva učiteljskog osoblja kod obćih pučkih i građanskih škola u Dalma-

2) In extremis.

Talijanski Jer. Rovetta.
Preveo D. Marko Vežić.

Kad nadadno osjeti iza sebe markizu i obazrijev se, uput se dosjeti, da joj štićenje Neo-Guelfo nije ulilo u srce one upećatke utješljivog mira, koje je u nj sanjela zatiska perivoja.

— Na! — Upači markiza ruzičastim noptom u članak dnevnika Doktor Pravdoje Allori čak je i tribunom postao!

— Dakako!
Pier Luigi odgovori ovo s poprdljivim posmjehom, nu naprotiv markizi očuti narjati sržbe. — U svemu je onome veći dio krivice na tebi.

— Moja krivica?
— Da! Sa vlastite slobode prama ocu, postao si dionikom moralne sinovlje propasti.

Pier Luigi iznovice ugđe u dvoranu i stade ga skakutanje gore dolje, a dok koraca, sve to žešće mgodi.

I na pravicu njegova žena; i on je krivac. Nije se obazirao na prekomjernu popustivost starca Lovre prama vlastitome sinu. Dapače, hoćemo li po istini govoriti,

ciji za dvadeset i pet (25) po sto prama cjelokupnoj potreštini proračunanoj za godinu 1911 za učiteljska beriva, te se nalaže Zemaljskom Odboru odnosno pokrajinskom školskom vieću, da to povišenje stavi u tiek počam od 1 siječnja tek. god.

Izdatici za to povišenje, koje iznaša oko 300.000 K. imadu se pokriiti većim prihodima zemaljskih prireza, koji po izkustvu nadmašuju svake godine za 100.000 K., proračunane iznose, sa prištednjama u raznim granama zemaljske uprave koje je moguće i nužno da se provedu u iznosu od oko 100.000 K., preostatak će se pokriiti iz blagajničkih pretičaka.“

Zast. Prodan prikazao je slijedeći prešni predlog:

Za reformu izbornog reda.

Prešni predlog zast. Prodana, Dra. Drinkovića, Dra. Dulibića, Klarića, Matuline, Dra. Mladinova, Šimunčića i Skurčića, prikazan u sjednici 26 siječnja 1912 dalmatinskog sabora.

Neka sabor izvoli zaključiti: Proglašuje se prešnim i uzima se odmah u pretres u smislu § 34 a posl. ovaj predlog: „Priступа se odmah izboru odbora za izbornu reformu, koji će izraditi zakonsku osnovu glede preinake izbora za pokrajinski sabor, te ju donieti pred sabor na pretres i prihvat.

Sabor do izradbe i konačnog rješjenja te zakonske osnove odgadja svoja razpravljanja o drugim predmetima.“

Parlamentarni boje.

Zast. Blankini, Čingrija i dr. podnose prešni predlog da se saborski poslovnik promjeni u smislu, da je saborski predsjednik vlastan upite, intepelecije i prešne predloge staviti na dnevni

dopuštao je, da i njega glavom nadvlada okretnost onog slavohlepnog vrljičca. Isti je on snosio, čitao je prve pjesmice mlagajahnog gjačeta, netom se objavio na književnome polju.

Dočim njegova žena ne. Ona je smješta upoznala, da u onome deranu, što se neredito odijeva ruhom darovanim Lovri, a koga gospodar više ne rabi, dozrijava nesnošljivi duh, buntovnik, slavohlepnik, čarvrljalo; i šta ga je puta bila pod pažnju stavila, ali uzalud.

Gospodar slapčina; otac zalugjen. Jedne mu je večeri govorio i Monsignor o sablažnjivosti onog revolucionarca, koji se baš u njegovoj polaći podgaja, njegovim se kruhom hrani i pod njegovim krovom spava; pa ni sad se on ne hiti u stvar uplićati i zapovijediti. Imala je pravicu njegova žena. Kokošaru su počela rasti i krila i čamprazi Nu da se bar em gdje drugodvaje ugniježdio odalje od njihove kuće!

— Je li Lovro kod kuće? — upita markiz slugu.

— Mislim, da je. O jedanaestoj se vratilo sa mise i obreda.

— Što si mu nakanio reći? — nasmije se markiza otrešajući glavom, šćuču-

red po svojoj uvidjavnosti, kad hoće, bilo i na koncu sjednice, nješte odmah na početku kako to saborski poslovnik propisuje.

Burni prizori u saboru.

Kada su prve riječi Blankinog prešnog predloga pale, nastaje u sabornici užasna buka od strane zastupnika stranke prava. Pravaški zastupnici obasiplju Blankina i družinu svakojakim poviciama.

Dr. Drinković (Blankinu): Štđdite se, vi stari parlamentarac!

Dr. Dulibić: Ovo je atentat na slobodu, atentat na autonomiju.

Dr. Drinković: Sđdite se! Majfio!

Dr. Dulibić: Danas, kad se radi o ovakovoj prešnoj stvari, kakva je učiteljsko pitanje, vi dolazite takovim predlogom, da osujetite ovo pitanje. Naša je dužnost ustati proti ovakovom lopovluku. Mi moramo spriječiti ovakovo haračenje, ovakovo izigravanje pučkih učitelja.

Dr. Čingrija: Vi zlorabite slobodu.

Dr. Drinković (Čingriji): Vi to možete raditi u Vašem Dubrovniku, ali ovdje ne. Svaka manjina ovog sabora, svaki pošten čovjek mora da ustane proti ovom nasliju.

Dr. Čingrija: Skrišit ćemo vašu silu.

Dr. Drinković: A mi sile ne dopuštamo. Vi ovoga učiniti nećete. Tko ima ponosa, spriječit će ovaj atentat.

Osamdeset prešnih predloga.

Na odgovor ovom nasliju, kojim saborska većina hoće da izigra svaku manjinu, pravaški podnose do 80 prešnih predloga. Prikazaše ih zastupnici Klarić, Skurčić, Dr. Mladinov, Dr. Dulibić, Dr. Drinković, Šimunčić i Prodan.

Burni prizori traju još dalje. Pravaški zastupnici obraju se na nasilnički postupak većine, a ova se opravdava, da je tek učinila ono što je u parlamentu učinio zakon Krek-Kramarž.

Trestić: To je predlog vašeg vodje Šusteršića.

ri se u sjedalicu uz prozor i para pašicu na smotri: *Le dames du bien*. — Kasno je to više! Sin je ono, što i je, a otac bi morao biti prvi, da se s toga kaje i spređa.

— Nije nigda kasno! Miru ti.

Pier Luigi se iznovice svrue k sluzi.

— Zovnite Lovru.

Do tren i Lovro stupi, a koraciv nekoliko korakaču po dvoranici, zamoli, neka mu se dozvoli sjesti, jer ga je od jutros pričela mučiti njegova bofjetica na srcu, a ovo ga je malo stepenica zadužio . . .

Nadvornik, još otkada sa bofjetice pri nušten na posvećajni opočitak, za zbija vrlo rgjava izgleda. Oči su mu ko premlaćene, upale i modruljavim zaobrubljene, koža, po pred tren obrbljanim obrazima, uveća i peljava, a utrnule usnice ustalasane su tjeskobnim treskutanjem, ko da se bolesnik bez odušaka bazire, kako će na mahove srknuti zraka, koga mu ponestaje.

— Žao mi je, što mi vam je reda govoriti o stvarima antipatičnim, tim većma, što ste u rgjavu stanju; nu ovako se ne može naprijed. Znate li vi za novu lakrdiju? Za ono današnjuz!

Lovro, sjedeć na okraku sjedalice, spustiv mrvitvice po koljenima suhonzav ruke, priče se tresti čitavim tijelom; na ono

Dr. Drinković: Šutite vi! Naš je posao tko je naš vodja! Ali reći ću vam, da je dr. Šusteršić svakako pošteniji nego itko od vas.

Dr. Dulibić: Onaj predlog u parlamentu za promjenu poslovnika nije bio samo predlog našeg Kreka nego i vašeg Kramarža, za koji ste predlog i vi glasovali. A moram reći da je ona promjena poslovnika bila ograničena na samu jednu godinu, i da je bila učinjena sa mučkom privolom njemačkih obstrukcionista, pošto je onaj predlog pričio za jednu godinu i česku obstrukciju.

Dr. Čingrija: To je zato, jer hoćete smetati saborski rad.

Dr. Drinković: A mi ćemo da silu suzbijemo silom — i suzbiti ćemo je. Spominjemo tek neke prešne predloge zastupnika stranke prava.

Klarić prikazuje prešni predlog o postupku oružnika proti pravašima u Makarskoj.

Dr. Dulibić o nasiljima koje počnila vlada u izborima za carevinsko vieće u izbornom kotaru Driš-Trogir. Iztiče kako je, da se osigura izbor dra Ivčevića, u Driš i Promini, gdje su pravaši imali ogromne većine, bila smještena vojska, dočim u Trogiru vojske nije bilo, samo da budu omogućene pristazama Ivčevićevim svakojake zloporabe i nasilja.

Klarić: U Makarsku je došla vojska iz Mostara!

Dr. Dulibić podnosi prešni predlog za preustrojstvo Zemaljskog Odbora; nadalje da se izabere odbor, koji će razviditi postupak Zemaljskog Odbora u poslu podjeljivanja bezkamatnih zajmova obćinama za obnovu vinograda zaraženih filokserom.

Vaso Gjurgjević

Figura Vase Gjurgjevića je veoma dobro poznata hrvatskoj javnosti. Ovo je onaj Khuenov bōja, koji je kao pred sjednik sabora imao zadaču da davi opoziciju. Vaso Gjurgjević je znao što radi i zašto radi. Ruka ruku pere . . . Vaseline prijave afeze izišle su na javu ujedno s aferama Šanike Eggersdorfera.

Dru. Ivčeviću neđa mirovati slava Vase Gjurgjevića, pa je htio da ga i nadkrili. Zašto on to radi? Objašnjava nam njegove račune daljnji tečaj sjednice.

Prelazi se na dnevni red.

Predsj. javlja, da će se najprije riješiti prva, druga, treća i četvrta tačka dnevnog reda (izbor tajnika i odbora), zatim uzet će se u razpravu zak. osnova o vodnom pravu (18) pošto kao vladina osnova ima

treskutanje niti je od straha, niti što je podložnik, već se bijedan čovjek nemilo patio.

— Gospodin se Pravdoje Allori isporučio puku za kolovogju!

Lovro turobnim treskutom glave potvrdi. Pozatim se napre, da prozbori.

— Znam, znam, gospodine markize.

Skupština u Alhambri. I sinoć sam, sa suzama na očima zaklinjao Pravdoju, da barm ne javno ne čini zbogom gospode! Napomenuo sam mu sva primljena dobroćinstva Zaklinjao sam ga, da se smiluje meni i staru i nevolju. Odgovorio mi je, ko što mi odgovara, bit će godina dana: — „Utaman je, oče! Ti ne dokučuješ, ti ne možeš dokučiti nekih stvari. Kako ja postupam, to je moja dužnost!“

— Njegova dužnost! Njegova dužnost! — Zapričito oduši markiza Marija s nekim trzajem gnjeva i prezira u grlu. — Njegova bi dužnost bila počitati ime obitelji, u kojoj je njegov otac čitavi život izletio, da se ne poreda u redove najkivnijih dušmana naše krvi i naše vjere! Ovo bi bila njegova dužnost! Ovo bi bila njegova očita dužnost!

Starac se zagleda u gospoduricu, zablenut i smetla s onolike bujice suprotivština, što joj nasrću na usta, i ni slova ne

prvenstvo, pa tačke 5—17 t. j. prvo čitanje izvješća o raznim zakladama i o proračunima školskom i zemaljskom, a tek iza svega toga uzet će se u razpravu prešni predlog dra. Dulibića o učiteljskom pitanju, zatim prešni predlog Prodana o izbornoj reformi te prešni predlog Blankina o promjeni poslovnika, da se poslie svega toga predje na prvo čitanje zakonske osnove podastrte od Zemaljskog Odbora o uređenju učiteljskih beriva. O tačkama 5—17 neće se voditi nikakva razprava, nego će se stvari uputiti odborima.

Upiti na predsjednika.

Dr. Dulibić: Ovaj postupak predsjednika ne odgovara ustavu. Nigdje nije rečeno, da vladina osnova mora imati prednost pred ostalim predmetima. U zakonu stoji samo, da se vladina osnova ne može u prvome čitanju odbaciti, nego da se svakako ima uputiti odboru. Druga je nezakonitost, što nam se uzkrakuje pravo da utječemo u razpravu tačkaka 5—17. Treća je nezakonitost, što su naši prešni predlozi zapostavljeni, dočim morali bi biti dorazpravljeni na prvom mjestu. Čemu nam onda zemaljski red, čemu poslovnik, čemu praksa? Ovo čudo nije se još nigdje vidjelo. (Tako je!) Zato tražim u ime kluba stranke prava, da prešni predlozi odmah budu uzeti u pretres i prije izbora tajnika i odbora. (Odobravanje).

Imam pravo da stavim upit i na predsjednika i na Zemaljski Odbor.

Dr. Drinković: Za upit prijavljam se i ja.

Škandalozni postupak Zemaljskog Odbora u podjeljivanju zajmova za obnovu vinograda.

Dr. Dulibić: Govorit ću o podjeljivanju bezkamatnih zajmova obćinama za obnovu vinograda zaraženih filokserom. Vlada je u tu svrhu dala jedan odnosni iznos, a i sabor je glasovao odnosnu svotu. Međutim mnogo obćina nije moglo dobiti zajma. Ja sam se informirao kod vlade, gdje mi je rečeno, da je od odnose svote ostalo razpoloživih 70.000 K, koje su ostale u državnoj blagajni, jer Zemaljski Odbor nije htio da udiele zajmове obćinama, koje mu ne bijašu po čudi.

Prodan: Škandalozan je ovo postupak u pitanju lik ekonomskom.

Dr. Dulibić: Ovo je teška tužba i neću se zadovoljiti, da mi se na ovo odgovori u jednoj od dojučasnih sjednica.

prousti. On povlagaiva na jesnu i svegjer na jesnu, klimajuć sjedom glavom i teško odušujuć. Nigda nije mogao zamisliti, da je njegov sin onako mržen.

Markiza je nesmiljeno nadostavila, ni ne ogledajuć se na nj:

— Što je do mene, samoj sebi nemam što zabaviti. I materijalno i moralno sam nastojala, da pomozem vašemu sinu, kako su me na to putili i moja vjera i moje srce. Da — i moje srce; jer je onaj dječak sve to drugacije obećavao; bio je živolan, veoma živahan, nu ljubazan i oprezan. Ne velju eto, da ga je bilo reda u spjemeništu smjestiti nu nije se smjelo dopuštati, da mu nakracju glavu svim onim opačinama, svim nepodobitinama, što su ih izmislili neprijatelji doćigle blagodati.

— Baš tako! — umiješa se Pier Luigi, koje je smatrao ženin gnjev naručnim, jer premda u kojoj i prelazi granice, opet dovodi do nekoga zaključka. Koja vam je nakana bila, kad ste slijedili za svojom taštinoš i za njegovom uzgoritošću? Žrtve svakoga riza i to sedam, osam godina, dok je postao doktorom. Doktorom ekonomije! Lijepa znanost! Nepravdost kapitala, zator vlasništva!

(Nastavit će se)

Još danas sabor mora saznati, zašto se je Zemaljski Odbor uzprotivio podjeljivanju bezkamatnih zajmova nekim obćinama. Ovo je takova sramota ...
Dr. Drinković: Nije se čuditi!
Dr. Dulibić: Da, nije se čuditi nakon svega onoga što se dogodilo god. 1911., a što se Biankinovim predlogom još hoće da sankcionira. (Tako jel)

Dr. Drinković: Buduć predsjednik izjavio, da neće prešne predloge staviti na prvo mjesto, staviti ću ovaj upit:

Svi izbori u Makarskoj provedeni su dogovorno od vlade i od Zemaljskog Odbora proti stranci prava.

Dr. Dulibić: Takav je smrad u postu makarskih izbora da se sam čudim, nakon što sam bio prisiljen staviti sam svoje ruke u nj, da sam ostao živ.

Dr. Drinković: Zemlja zna, da su predsjednici Zemaljskog Odbora strančari, koji zlorabe svoju moć, da je Zemaljski Odbor institucija koja širi korupciju i bezakonje. (Tako je!) Radi toga uprava stranke prava stvorila je na sjednici od 4 sječnja 1912 zaključak, da se izborno pitanje Makarske učini pitanjem ciele stranke. (Tako je!)

Gospodo, vi znate, da samo našemu žilavome radu ima se zahvaliti da je Klarić ovdje (Odobranje).

Došla su na javu bezakonja i nasilja. Došlo je na javu, da su umjetno stvarani razlozi ništenosti. I predsjednik Ivević ima da svoj izbor zahvali sili i bezakonju.

Mandat, koji nam je stranka dala, jest da tražimo i postignemo zakonitost i nepristranost. Ovaj je zaključak tražbina većine pučanstva. Mi smo svjesti da za zastupamo većinu pučanstva i zato nemožemo dopustiti, da se tu većinu gazi, nego da se upravlja zemljom tako da to ne bude na štetu manjine. Nigdje ne vlada zakon da se manjina mora gaziti.

Predsjednik sabora, koji nije mandatar stranke nego Njegova Veličanstva, usudio se sazavati ovaj sabor, a da nihi kretinom glave nije došao u dodir s nama, već nam je dao razumjeti, da će nas zgnječiti. Ali on kao mandatar Nj. Veličanstva mora da štiti pravo svake stranke.

Da je predsjednik takav strančar, dokaz je jučerašnja sjednica. Predsjednik jučer je vidio jednu masu, mješte zastupnike, pa kô da im je rekao: Što ste došli, dođite sutra! To je nedostojno i sabora i ljudi. Da je ljudski htio postupati, on bi bio otvorio sjednicu i u sjednici kazao razloge odgođi. Ali u onoj odgođi je jedna varka. Dr. Dulibić dao je predsjedniku dva prešna predloga, o učiteljskom pitanju i o izbornom reformi, a predsjednik, pročitavši o čemu se radi, turio je predloge u džep, sjednicu odgođio i dao predloge većini na uvid. To je nedostojno. Razlog, da je sjednica odgođena, jer ne bijahu izloženi na Zem. Odboru neki priloz, ne stoji. Ovi priloz ne moraju biti razdijeljeni zastupnicima, nego moraju ležati na Z. Odboru. Ali manjkao je samo jedan priloz, pa se je dotična točka mogla izspustiti.

Biankinov predlog (Dulibić: Ičvečević predlog) nijedna stranka, nijedna većina nebi se usudila iznieti, osobito ne u zemlji gdje i onako nema prave autonomije. Sve ovo učinjeno je za jednu drugu stvar. Imamo naime učiteljsko pitanje, vrlo akutno, za koje smo mi uvijek i u saboru i u štampi radili, a novinstvo većine htjelo nas prikazati kao protivnike učitelja. Ja sam učiteljima rekao: Da vi poznate raspoloženje predsjednika Zemaljskog Odbora (Dr. Dulibić: Ni po šoldu ne bi im dao!), drugiče biste su poneli. Oni misle vas upotrebiti u svoje stranačke svrhe. Čuvajte se onih koji hoće da vi u Zemaljskom Odboru imate gospodara, onih koji putuju po zemlji, da vas zarobe. I ako što dobijete, imat ćete zahvaliti samo nama pravišima (Tako je!). Da su oni cjelovita većina, ne bi se ni obazreli na vas. Najbolji odraz njihova raspoloženja jest izrečena osnova Zemaljskog Odbora. Upozorio sam učitelje, da se čuvaju, jer ako ona osnova bude prihvaćena, za 20 godina neće dolaziti sa novim svojim zahtjevima. Ovu osnovu nije izradio Medini, nego je ona djelo čitavog Zemaljskog Odbora, zato je laž da bi tko u Zemaljskom Odboru bio za bolju osnovu. Ako ima takovog, neka se javi, i ovdje u saboru ineka iznese svoju osnovu.

Upozorio sam učitelje i na poteškoće radi sankcije. Što bi kralj rekao, da mu se do par godina dođe ponovo s osnovom o povišici učiteljskih beriva? I razmišljajući o svemu ovome mi smo iznieti prešni predlog za povišicu učiteljskih beriva do konačnog uređenja. A predsjednik uze naš predlog, turi ga u džep

i ode kući! Ovako izrabljivati u stranačke svrhe ...

Predsj. zvoni.
Dr. Drinković: Ovo se sve Vas tiče.

Predsj.: Ovo je formalni govor.
Dr. Dulibić (ironički): Budite milostivi!

Dr. Drinković: Ako ste prijatelji učiteljske, prihvatite naš prešni predlog. Uredimo mi tu stvar prije, a onda ćemo mi obračunati našu stranačku stvar. (Odobranje u sabornici i na galeriji među učiteljsvom). Ovakvog postupka nema nigdje, osim u stranci, koja nema oslonca u zemlji. (Dr. Dulibić: Sram vas bilo!)

Nijedan predsjednik nijednog austrijskog sabora ne postupa ovako. Predsjednik mora držati do dostojanstva onog koji ga na ono mjesto postavi.

Dr. Dulibić (većini): Ali vi dostojanstva nemate.

Radić prosvjeduje.

Dr. Drinković: Ovaj predlog (Biankinov) izradili ste Vi gosp. predsjedniče, koji ste i glava i sve u njihovom klubu. Vi možete misliti, da vam je slobodno raditi s nama što vas vođa. Ali mi smo svjesti, da imamo uze se većinu naroda, koju vi progonite, pa svi će nam reći, da smo dobro učinili, da rušimo ovaj sistem koji ubija.

Zato mi ćemo se držati zaključka uprave naše stranke dok god budete naše zakonske osnove zapostavljali, dok ne budete naše predloge stavljali onim redom kako dodju — i sve dotle sabor ne će raditi. Neka se zato razprave ona dva pitanja označena u našim prešnim predlozima. Ali vi i u pitanju izborne reforme pravite komediju, glasovali ste nekakvom zakonu o permanentnom izbornom odboru koji bi izradio dotičnu zak. osnovu, ali od svega toga ništa. Nu bolje, jer biste i taj zakon tako učinili, da bude jedino vama na korist.

Jer hoćemo da ove institucije služe napredku zemlje, a ne stranačkom životu i interesima nekoliko familija, nekoliko klika u Dalmaciji, mi i u interesu ekonomičnom tražimo da budu izpravljena sva bezakonja, da se apelira na narod, pa da oni, koji dodju amu slobodnom voljom naroda, a ne korupcijom, međusobno se nagode.

Ali dok je ovako, mi moramo vas rušiti i sabor uništavati. Da služimo interesu klika, lje toga ne ćemo ni ne smijemo dozvoliti, ni u sjednici zemlje ni radi ponosa našeg. (Burno odobranje u sabornici i na galerijama).

Predsj. pozivlje galerije na red, jer inače dat će ih izprazniti.

Klarić upitom na predsjednika osvrće se na pitanje izbora u Makarskoj. Apostrofira Trumbića i Biankina, koji jednom borili se proti sličnim bezakonjima u Makarskom Primorju. Citira što jednom Biankini govorio u saboru.

Podpredsjednik Šimić koji ovaj čas zamjenjuje predsjednika: Ma to nije obrazloženje upita.

Klarić: Ma je.
Podpr.: Ma nije.
Dr. Dulibić (Simiću): Ma čekajte dok dodje predsjednik. (Burni smieh).

Klarić govori o vojničkoj asistenciji u Makarskoj prigodom izbora za carevinsko vieće. Pristaše stanke prava u onom kotaru stavljeni su van zakona. Priča, kako su njega i Dulibića oružnici guranjem laktom izazivali, ne bi ih izazvali na reakciju. Govori dalje o izborima za carevinsko vieće.

Predsj.: Ma izbori za carevinsko vieće ne spadaju amo.

Klarić: Ma valjda me nećete već prvi put što govorim ubiti u pojam?! Govori zatim, kako je neobdno nužno, da njegovi prešni predlozi odmah budu uzeti u razpravu.

Zemaljski Odbor prama pravaškim obćinama.

Klarić pripovjeda kako je obćinu Makarske, dok joj on bio načelnikom, Zemaljski Odbor progonio. Jednom prigodom bila je u Makarskoj sokolska glazba iz Korčule. Obćina ju počastila i u tu svrhu potrošila oko 40 K. Zemaljski Odbor radi ti 40 K. vodio izvide i pozvao je načelnika na red.

Drugi slučaj je još interesantniji. U Makarskoj buknuo veliki požar. Pošto ondje nema vatrogasaca, to je načelnik brzojavio splitskim vatrogascima moljeći ih da priteku u pomoć. I zbija splitski vatrogasci dodjoše posebnim parobrodom,

za koji je obćina platila oko 100 K. I radi ovih 100 K. Zemaljski je Odbor vodio izvide, i dao načelniku ukor, budući ona svota nije bila predviđena u obćin-skom proračunu (Burani smieh i zgražanje). Kora da je obćinski načelnik dužan predvidjeti, da će doći do požara.

Medini prigovara, da ovo nije upit.
Dr. Drinković: Vi nemate ništa upozorivati; Vi niste predsjednik.

Medini: Imam prava.
Dr. Drinković: Ne, i budete zahvalni dru. Čingriji, da ste tu.

Klarić preporuča da bude odmah uzet u razpravu prešni predlog o učiteljskim plaćama, da budu jednom smirena ona kisela lica što stoje gore na galeriji (Odobranje u sabornici i na galeriji).

Skurić u ime učiteljsva (Glasoviti uč. Antičić sa galerije: Tko te je uoblastio? — i pobježe) prosvjeduje što je predsjednik prešni predlog pravaša o učiteljskim berivima zabacio.

Predsj.: Ja nisam zabacio.

Skurić: Jeste jer ste ga zapostavili drugim pitanjima. Zemaljski Odbor našao se u škripcu videći da učiteljski glad neće više ići nekome u račun, pa je nato razglasio da sprema učiteljsvu zlatnu jabuku.

Trčević: Vi obstrukcijom sprječavate rješenje ovog pitanja.

Pravaški zastupnici: Nije istina. Mi hoćemo da se ova stvar razpravi odmah.

Skurić pokazuje osnovu Zemaljskog Odbora: Ovo vam je zrcalo! (Odobranje). Po ovoj osnovi jedan dio učitelja dobio bi nešto više od 4 for. na mjesec, jedan dio 3 for., a jedan dio ništa. Više je vrieme da se s učiteljsvom postupaju ljudski (Odobranje. Živio!)

Dr. Drinković: Dr. Macchiodo huška učiteljsvo i uvjerava ga, da će se učiteljima sve dati; putuje po zemlji i kao član pokrajinskog školskog vieća postupa kao strančar.

Skurić (većini): Ali vi nećete da učiteljsvu pomognete. Ljudi Zemaljskog Odbora i sami to vele. Svršava apelirajući na sabor da uzme ozbiljno i odmah u pretres pravednu učiteljsku stvar (Odobranje).

Predsj. u 2 i po sata pododne sjednicu diže i uriče nastavak poslie podne u 5 sati.

Nova nasilja.

Zadar, 26 sječnja.

I poslie podne sabsorska je sjednica mnogobrojno posječena. Galerije prenatrpane.

Predsjednik, obzirom na jutrošnje napadaše za pravaške strane, hoće da opravda svoj postupak sa dnevnim redom. Po propisima Zemaljskog Reda vladine osnove imaju se prije svega uzeti u razpravu. Isto tako ima se odmah obaviti izbor tajnika i raznih odbora. Po ovlasti, koju mu daje sabsorski poslovnik, odredio je, kojim će se redom razpravljati.

Dr. Dulibić: Molim rieč!
Predsj. veli da misli, da se personalni napadaji na njegovu osobu njega ne tiču. Odbija napadače Dra Drinkovića da Zemaljski Odbor širi korupciju i bezakonje.

Dr. Drinković: Molim rieč!
Predsj. veli, da postupak zastupnika stranke prava zateže rješenje učiteljskog pitanja. Zali što jučeršnja sjednicu nije mogao na vrieme odgođiti, a odgođio ju jer nije bilo izloženo jedno izvješće.

Skuriću odgovara da je njegovo ponašanje bilo takovo kao da je bio u školi. Skurić prosvjeduje proti takvom govorenju.

Dr. Drinković: Vi niste njegov školski nadzornik. Opozovite svoje rieči!
Dr. Dulibić: Svaki zastupnik ima svoju slobodu.

Dr. Drinković: Opozovite!
Medini (skočiv): Mi nećemo trpeti da se predsjednik vriedja.

Dr. Drinković: Ajte Vi u magazin „Crvene Hrvatske“ Prisposobite današnje Vaše stanje s ondašnjim i budete mirni!

Buka.
Dr. Drinković pita rieč na poslovnik. Predsj. neda.
Dr. Dulibić također pita rieč na poslovnik.

Predsj. ne dozvoljava. Velika buka.

Dr. Dulibić: Ovo je nasilje! Ja imam pravo govoriti na poslovnik.

Predsj. ne dozvoljuje, jer da se od jutros nije ništa novog dogodilo. (Smieh i buka).

Dr. Dulibić: To je očito kršenje zakon.

Dr. Drinković: Molim za rječ!
Radić rieč predbacuje.
Klarić (Radiću): Ma vi ste sied čovjek, pa budete miroljubivi.

Dr. Drinković i Dr. Dulibić [ponovno traže rieč za lični čin, ali predsjednik im uzkrachuje, jer da su jutros govorili.

Šimunić: Pitam rieč na poslovnik.
Dr. Mladinov: I ja.
Prodan: I ja pitam rieč.

Predsj. ne dozvoljava.
Dr. Dulibić: Ma dajte bar rieč ovaj trojci, jer oni nisu jutros govorili.

Dr. Drinković: A ja ću govoriti za lični čin, pa Vi dozvolili ili ne.

Predsj. zvoni i ne dozvoljava.
Dr. Drinković: Ja ću ipak govoriti. Predsjednik je svečano izjavio, da Zemaljski Odbor ne širi korupciju i bezakonje. Ja ću to dokazati.

Predsj. zvoni: Ja Vas pozivljem na red.
Dr. Drinković: Pozivljite koliko hoćete.

U sabornici buka. U jedan mah izgleda da će većina tvorno napasti na pravaše. Zastupnici Klarić i Skurić stavljaju se pred klupe i dovikuju većini: Tako lje nećete.

Predsj. (Drinkoviću): Ja Vas po drugi put pozivljem na red.
Dr. Drinković: Meni tako nije stalo.

Predsj. žestoko zvoni i po treći put pozivlje na red Dra Drinkovića.

Predsjednik pod obtužbom.

Dr. Drinković (uzdignutim glasom): Hoću govoriti. U Drišišu dogodio se škandalozan čin. Obćinska blagajna bila je zapečaćena. Pred izbore za carevinsko vieće ta je blagajna bila odpečatana. To je učinjeno samo za to, da predsjednik Zemaljskog Odbora dr. Ičvečević postane zastupnikom na carevinskom vieću. Korupcija učinjena je za to, da dobiju načelnika driškoga.

Druga korupcija i drugo bezakonje stoji u tome, da su povjerenici Zemaljskog Odbora hodili u Drišiš, i nudili na stotine hiljada kruna zemaljskog novca u zajam zaduženom čovjeku, načelniku driškome Skelinu, samo za to da ga predobiju za dra. Ičvečevića. Korupcija i bezakonje bijahu u Drišišu, u Trogiru, gdje je upotrebljena vojska, mito i svakojaka sredstva samo da se izabere dra. Ičvečevića.

Ja da vriedjam predsjednika sabora? Ja sam naprotiv htio štiti ugled predsjednika sabora, jer on nije mandatar jedne stranke, nego Njegovo Veličanstva, pa zato mora biti nad strankama.

Jedan gospodin digao se, da brani predsjednika sabora. Ma gdje ste, gospodo, jutros bili, kada su na adresu predsjednikovu krupne padale.

Trčević: Ja sam se digao jutros.
Dr. Drinković: Jer vi ste najponižniji sluga dra. Ičvečevića, kojemu ste se, iznaka ste ga oblatili, hijđel dodvoriti a on Vam ni ruke nije htio pružiti. (Burni pljesak u sabornici i na galerijama).

Trčević (sav smeten, u prve nije znao što da odgovori): Ja nisam nikad napao na starog čovjeka.

Dr. Drinković: Ovdje se ne radi o starom čovjeku nego o predsjedniku sabora.

Predsj. je međutim, na poticaj Biankinov, bio zabranio stenogramima bilježiti govor dra. Drinkovića te dao obaviti izborne tajnika, financijalnoga odbora, molbeničkoga odbora i odbora za pregledanje rada Zemaljskog Odbora. Od pravaša birani su: za tajnika Šimunić, u financijalni odbor Dr. Drinković, u molbenički Dr. Mladinov, u odbor za pregledanje rada Zemaljskog Odbora Dr. Dulibić.

Predsj., videći da pravaši nisu voljni pustiti se gaziti i da su odlučni da dalje obstruiraju, u 6¼ s jednicu zaključuje i pošto je sutra za grčko-iztočnjake blagdan Sv. Save uriče narednu sjednicu za ponedjeljak 29 sječnja u 10 sati pr. p. s istim dnevnim redom.

Izstup dr. Trumbića.

Kako saznajemo, dr. Trumbić položio je čast predsjednika sabsorskoga kluba „Hrvatske Stranke“ i iz istoga izstupio.

Novi Namjestnik pred Saborom.

Pri otvorenju sabora u Zadru dne 24. t. m. novi namjestnik M. prof. Attems prikazao se zastupnicima kao takav ovim

govorom, koji je u obće učinio vrlo dobar utisak:

Visoki Sabor!

Tu skoro prešijomom milosti Njegova c. i k. Apoštolskog Veličanstva našeg uzvisitog Gospodara imenovan Namjestnikom u kraljevini Dalmaciji, imam čast danas da se prvi put predstavim Visokome Saboru.

Ponajprije budi mi dopušteno, da kao Namjestnik i prestavnik Vlade Njegova Veličanstva, najsrdačnije pozdravim okupljeni Sabor.

Molim u isto doba presvietlog gospodina sabsorskog predsjednika, da primi moju najiskreniju i najljepšu hvalu na izrazima, kojima je imao dobru, da je moji pozdravi i kojima me toliko počastio.

Ja nijesam rođen Dalmatinac, ali i ako sam porijeklom iz druge zemlje, nek pučanstvo, koje je u ovom Visokom Saboru zastupano, bude uvjerenom, da ja ovoj pokrajini, čija mi je uprava skoro do po godine povjerenom, prinomim najveći svoj interes i da mi pred očima leđbi samo jedan cilj: promicanje gospodarstvenih i prosvjetnih prilika Dalmacije, ulaganje u tu sve svoje snage.

Ja nazirem u tom radu glavni zadatak mog namjestničkog zvanja. Pri tome vodit će me uvijek načelo, da je moja dužnost susretati jednako sve stranke, bez obzira na njihov politički stav, ni na vjeroispovjest; a biti će moja postojana brigda, da se sve vlasti i organi, meni potčinjeni, također drže iste objektivnosti i nepristranosti.

Moje će glavno nastojanje biti, da stojim uvijek u neposrednom dodiru s pučanstvom i sa svim mjerodavnim faktorima, i to s jedne strane da na svoje oči što tačnije upoznam prilike zemlje, a s druge da budem uvijek na čistu o svima potrebama i željama, koje se Vladi izkazuju.

Izričito izičem: da ću rado svakoga slušati, koji se bude ma s kakvom molbom na me obratio, te ću po pravu i pravičnosti braniti i promicati interese, bilo cjelokupne ili pojedina. Moja će vrata biti uvijek širom otvorena svakomu, koji bude od mene savjeta ili pomoći tražio.

Svima su faktorima u Dalmaciji poznati znameniti zadaci, koji u ovoj zemlji očekuju žurno rješenje; poznate su zapreke, koje su im na putu i koje se moraju svladati. Današnja situacija, koja u cijeloj monarhiji nagoni na rješenje mnogih težkih pitanja na socijalnom polju, nameće osobito u Dalmaciji svim krugovima dužnost, da združenim snagama hitno stanu raditi oko postignuća zajedničkog cilja.

U tvrdom nastojanju svome da unapredim dobrostanje ove kraljevine, računam pouzdanu na dragocijnu podporu Visokog prestavnitva zemlje, svih autonomnih vlasti i samoga pučanstva.

Jer jedino složnim i razumnim suradivanjem državnih i autonomnih vlasti bilo će moguće korisno raditi i trajni uspjeh postignuti.

Ja se nadam, da budem li ja kao zemaljski poglavica u vršenju svojih službenih dužnosti imao uvijek pred očima veće izložena načela, uspjjet ću da stečem i održim povjerenje svih krugova naroda. Ja vidim golemu odgovornost, koju mi sadašnji položaj na leđa prit, ali ću nastojati da oštrim vršenjem dužnosti svoje u prešijoj službi Njegova Veličanstva izradim što više i bolje budem mogao na sreću ove lijepe naše Dalmacije, kojoj želim najljepšu budućnost.

Prijateljima bivšeg bana dra Tomasića izbjegla je jedna tajna. Htjedose ju držati tajnom, kako je to bila želja bana Cuvaja, ali bojazan, da novi ban ne bi iz njegovih leđa — toliko imajme u nj povjerenja — poduzeo ipak kakve korake za niranje političkih odnošaja, ne dala im miru i oni se izbrbljaše.

Po njihovom pričanju novi ban dolazi u Zagreb slobodnih ruku. On nije vezan za stranku narodnog napredka i ako ga ova već a priori kani podupirati.

Ban Cuvaj bi imao pristupiti svim strankama i pozvati ih da se povedu u zajedničke konferencije, na kojima bi se i rano pretresali razna gravamina i tražili najshodnije puteve, kojim bi ta gravamina imala odoletiti.

Novi ban preuzeo je u Beču mislji, da će kralju u što kraćem roku javiti utješljivih

Zagreb, 25 sječnja.

Cuvajeva misija.

viesti iz Hrvatske. Radi toga on namjerava poduzeti sve korake, da dođe do kristalizacije nagodbenih stranaka. Ne uspije li mu to, Cuvaj, tako se tvrdi, ne kani u Hrvatskoj produljiti Tomašičev sistem, nego „častno“ odstupiti.

Što snuje novi ban!

Novi hrvatski ban vrlo rado izjavljuje, što sve on to u Hrvatskoj kani uraditi, da se dobri odnošaji između Ugarske i Hrvatske opet uzpostavljaju.

Evo jedne od najnovijih njegovih izjava jednom mađarskom novinaru: „Ja sam o tom osvjedočen, da se u Hrvatskoj sasvim lako može uzpostaviti red. Moja je naročita težnja i glavno nastojanje, da između Ugarske i Hrvatske uzpostavim sporazum, odstraniv svaki nesporazum i na bazi *nagodbenog* razvika Hrvatske u svakom pravcu pospješim. Ja sam moje osnove za razplet sadašnjih prilika u Hrvatskoj sporazumno sa ugarskom vladom predložio Njegovom Veličanstvu, da u Njegovo Veličanstvo odobrenjem te osnove primilo na znanje. Ja ću na svaki način pokušati osnovati jedinstvenu vladinu stranku. Ja sam već bivšim podbanom i javnim skupštinama propagirao unionističnu ideju. Hrvatski narod nije protivan poštenom sporazumu sa Ugarskom samo valja nagodbu sa obje strane pošteno vršiti.“

Kako se vidi upravo se raztapa, što se Magjarima može prikazati još većim magjaronom nego li su bili ostali hrvatski banovi nedavnih dana, i još većim zaštitnikom mađarskih interesa u Hrvatskoj nego li su bili oni.

Da će pokušati osnovati jedinstvenu vladinu stranku t. j. nastaviti rad dra. Tomašića oko uskrsnuća magjaronstva, znalo se već onaj čas, kad se čulo da Cuvaj dolazi na to mjesto, no svakako je od njega lijepo, što je bio tako oprezan, pa Magjarima obećao, da će to samo pokušati učiniti. Pokušaj je njegov i onih drugih biti uvijek jalovi, dok bude trajao današnji sistem. Hrvatinama ne preostaje drugo, nego srušiti nagodbu, odlučiti se za prelom s Ugarskom t. j. voditi hrvatsku, a ne nagodbenjačku politiku, koja za Hrvate znači samo podredjenost i robostvo.

Ne žele zapletaja.

Talijansko ratno brodovlje je u kulanu Bal-el-Mandeb zaustavilo parobrod austrijskog Lloydja „Bregenz“, koji je se za Trst vraćao iz Indije. Ovo je drugi parobrod sa austrijskom zastavom, kojega napada talijansko ratno brodovlje. Kad se je javio slučaj sa „Marhom-Washington“, direktije Austro-Americane je izjavila, da njoj nije ništa o napadaju oficijalno javljeno. Sada opet javlja Lloydova direktija, ni njoj nije ništa o napadaju na parobrod „Bregenz“ poznato. Ona pak nadodaje, da kada bi to i bila istina da se ovakvim akcidentima nema pripisivati nikakova važnost.

Francuzki su parobrodi od Talijana bili također napadnuti. Francuzka se je cela podigla proti samovolji Talijana. U nas se ne želi zapletaja, šuti se, trpi se da se austrijski parobrodi bez kazne napadaju i ako Italija predobro znade, da nijedan kapetan jednog austrijskog parobroda ne bi i ne smije dozvoliti, da se na brod ukrcu kontrabanda.

Grof. Stürgkh i Graf. Khuen o bosanskoj željeznici.

Sarajevo, 25. siječnja.

Pogovora se, da su danas stigle iz Budimpešte vjesti, usljed kojih se je u konferenci ministara predsjednika Stürgkha i Khuena razpravljalo o memorandumu, te ih je bosanski zemaljski savjet predao austrijskoj i ugarskoj vladi preko ministra Buriana.

Jedan se memorandum bavi željeznicama u Bosni, a drugi o vojničkim stvarima. Dok se veći, da u vojničkim pitanjima oba ministra stoje na stanovištu da se u Bosni

nema za sada ništa mijenjati, dotle se pogovara, da su se oba ministra sporazumili u svim željezničkim pitanjima.

Po tomu sporazumu zajednički ministar financija Burian imao bi preko zemaljske vlade predložiti bosanskom saboru osnovu za gradnje Austrijskih željeznica na bosanskom zemljištu.

Iz grada i pokrajine.

Dolazak presvj. biskupa Pappave u Šibenik bio je utanačen na 30. siječnja, u utorak, na 6 1/2 sati jutrom. Presvijeti je naime biskup imao stići tog jutra parobrodom društva „Dalmatija“, te je obzirom na zimsku dobu i nezgodan sat bio sa zahvalnošću odklonio svaki doček.

Sada pak nastala je u stvari promjena, jer će presv. biskup stići jednako u utorak dne 30. t. mj. ali u podne parobrodom Ugar-hrvat. parob. društva.

Posvećenje novog biskupa slijedit će u nedjelju dne 11. veljače, a svečano ustoličenje odmah dan za tim, t. j. u ponedjeljak dne 12. veljače.

Ova razložba je konačna i neće se nikako mijenjati.

Ples Sokola. Velikim uresnim plakatima najavljen je ples našeg omiljelog Sokola. Priprave za ovaj ples već su započele, te smo uvjereni, da će i ove godine biti sokolski ples glavna atrakcija pokladne sezone u našem gradu. Dvorana se uređuje svu će biti krasno za ovu najveću narodnu svečanost.

Vrieme. Velika studen, koja je prošle sedmice vladala, sasma je popustila. Ovo sedmice i nije bilo. Kiše dosta a sunca riedko.

Kakva je sigurnost osoba na parobrodima „Dalmatija“. Jučer popodne pri odlazku parobroda „Airona“ iz Zlarina oko 1 sata za malo da se nije dogodila težka nesreća. Pri odtiskivanju parobroda od kraja, i baš pri okretu trebalo je dati zapovjed u mašinu, da svom silom krene naprijed. Mašiništa, uzprkos svom nastojanju da što žurnije to izvrši, nije mogao, jer stroj zbog svoje pokvarenosti ili nevaljanosti nije mogao da na taj način i tako brzo funkcioniра, tako da je parobrod udario o kraj. Taj udarac bio je ponešto smanjen, hvala spremnosti nekijh putnika, osobito g. Quera, koji je brže bolje spustio veliki konopni zglob, ali sasvim tim udarac je povalio njih nekoliko i pokvario kormilo izbivši iz trupa i nekoliko čavala.

Kotarski veterinar Tripković, pomažući pri tome, također je pao, kad je brže bolje, uhvativši konop broda, izskočio na kraj. Sreća da je tako prošlo, inače bilo bi žaliti i žrtava. Kapetan je učinio svoju u redu, ali parobrod nije, jer dosta ga je viditi u kakvom je stanju, pa će se prosudi, kojom se lakomnošću izlazu pogibelji životi putnika.

Magična svietiljka. Ovih je dana bio jedan član spljetskog kršćanskog socijalnog društva, po svim mjesnim školama i magičnom svietiljkom prikazivao razne poučne iz životinjstva i bilinstva. Učeca je mladež najvećim interesom pratila i slike raznih gradova i krajeva, te umjetničke reprodukcije čuvenih slikara. Svojem je veselju dalo izražaja sad smiehom i plieskanjem ruku, sad i opet udiviljenjem. Ovakova prikazivanja su veoma poučna i korisna, pak

bi se moralo više puta na godinu davati školskoj mladeži slične prilike i tim oplemenjuju srce, a um obogate.

Hrvatsko društvo „Prosvjeta“ u Beču priredjuje u nedelju 11. veljače 1912, u dvorani „Verbandsheim“ koncert sa plesom uz sudjelovanje hrvatskog deklamatora gosp. Eugena Pancera, društvenog pjevačkog i tamburaškog zbora, te salonske glazbe gosp. D. Čadila, spojeno sa šaljivim bazarom itd. itd.

Dar „Ubožkom Domu“. Čast. gosp. Šime Županović darovao je „Ub. Domu“ K 5. — Uprava mu najsrdačnije zahvaljuje.

Zadar, 24. siječnja: Vredno je, da za bilježite jednu malu komediju, zbiljevu se na parobrodu „Nibbio“ otrag malo dana, za koju je amošnje građanstvo doznalo istom danas. Dvije tikve i jedna stara čipnja, zaprele razgovor o biogradskim obč. izborima, pa kad među nije došao znanac zapovjednik broda, jer njegov bezazeleni upit vrijedio njihovo sliepno strancařstvo, gipnuše sva tri kó maniti, odmjerjavu mu od lakta, što im od više snaga podnosila.

Kapetan se zbunio na toliku ugladjenost one čeljadi, ostao kao zapanjen.

Sutra dan opet se našla na parobrodu vječna skitalica, kojoj je g. kapetan ođčatuo molitvu za jučerašnje ponařanje, na što ova, stala se izvinjavati, i tek što nije pojavila ruku svome grditelju, ali ju ovaj preziorom odbio od sebe.

Iza kapetanove lekcije stala mu govoriti: mi smo mislili, da ste i vi proti popovima!

Znate li tko je to bio? Bio je pop Don Stipe Banov, kojega je tu nedavno „N. L.“ izticao najizjedrnijim svećenikom, dok je na poznati način tuđja pisma izdavao biogradskoj klici.

Takav je bio i u mladosti, kao takav je poznat urbi et orbi.

Kako se osvećuju! Primamo iz Kařtel Staroga: U prošlu nedelju po ozručnikom grubim načinom obustavljen nam je društveni ples našeg glazbenog društva „Svačić“ a da nam nije niti uručena kakova zabrana ili uzrok.

Jedino poslušnik naše občine došao je podpisanim kao predsjedniku društva te u ime občine zabranio ples. Naravno takovu zabranu nisam primio na znanje. Ples je započeo, na što banuše ozručnici, te u ime zakona obustaviše plesanje. Jedan član uprave je tome prigovorio pak ga u malo ne sputaše i zaprieteše se razrustom društva. Što je tome dalo povoda, koji uzrok? Gospoda će ga na obćini znati. Pravi je uzrok liepi napredak našeg „Svačića“, te što su svi članovi ođuševljeni pravaři.

Naša liepa sloga i ljubav im je sazorna. Bolest u mjestu nemože biti uzrokom jer bi bila i škola zatvorena a onda i druge tri plesne dvorane. Ozručništvo i občina liepo se slažu. Po njima mi smo razbojnici, smuljivci i nemirnjaci. S nama se postupa svakojako, trpmo nepravede silu i hire protivnika.

Na drugo bismo išli, kad bismo sve potanko izkazali, a i netreba, jer svak zna, kako smo šikanirani. Svaka sila za vremenom.

Naravno mi smo se osobno radi „Svačića“ poglavarstvu pritužili, te nam je tužbu posvema našlo opravdanu. Pritužite, gospodo, i nadalje, mi ćemo bolje ođskakati, te slogom i ljubavlju odbijati vaše nastaje i konačna pobjeda bit će naša. — Josip Lukas.

Izmedju Francuzke i Italije.

Toulon, 27 siječnja. Dva ratna broda i više torpiljarka odplovilo sa tajnim nalogom prama tripolitanškoj obali.

Malta, 27 siječnja. Jedna francuska oklopnjača dobila je nalog, da pazi na trgovačke brodove.

Rim, 27 siječnja. Talijanski ratni brodovi pojavili se kod Korzike.

Položaj Canalejasa.

Madrid, 27 siječnja. Republikanci izjavili, da neće podpirati vlade Canalejasove. Usljed toga pronose se glasovi o krizi

Revolucija u Kini.

London, 27. siječnja. Revolucionarci marširaju proti Pekingu. Predsjednik republike Juanschickay namjerava zahvaliti se na časti.

Bolest nadvojvode.

Budimpešta, 27. siječnja. Stanje nadvojvode Josipa pogoršalo se.

Khuen u audienciji.

Beč, 27. siječnja. Ministar predsjednik grof Khuen prispio je danas amo te će sutra biti primljen od kralja u audienciju.

Javna zahvala

Na golemoj žalosti, koja nas zadesi prigodom smrti dragog nam sina

Ante

c. k. financ. stražara,

koji u naponu svoje mladosti, nakon duge i teške bolesti jučer preseli se u vjekovječnost. Ovom tužnom prigodom zahvaliti nam je m. p. Fra Juri Samcu, župniku koji je nastojao, da mu sprovod što liepie ispance. Također hvala svim našim prijateljima i svojti u mjestu, koji su sprovodu prisustvovali i nas u ovoj nevolji tješili. Osobito imamo zahvaliti gg. financiarnim stražarima u Benkovcu, koji ne gledaju na veliku dalečinu i strašno nepogodno vrieme, dohrliše da doprate svog druga do zadnjeg poćivališta. Svima dobri Bog naplatio, na iskazano nam saućebie.

STANKOVCI, 20 siječnja 1912.

Nikola Dubravnica, otac za se i obitelji.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik:
JOSIP DREŽGA.

Natječajni oglas.

Otvara se natječaj na 3 mjesta redara kod općine uz godišnju plaću od kruna 960 isplativih u 12 jednakih predplaćnih obroka, i suviše kr. 100 na godinu za odielo.

Molitelji moraju dokazati:

1. Austrijsko državljanstvo,
2. Poznavanje hrvatskog jezika,
3. Neporočite ponařanje.

Natječajne molbe moraju se prikazati do 1. veljače 1912.

DRNIŠ, 15 siječnja 1912.

Općinsko Upraviteljstvo

Naćelnik

R. Grubišić.

Prisjednik
Vj. Nakić.

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEĆI“

Bećka štampa o dalmatinskom saboru.

Beč, 27 siječnja. Jutrošnja „Neue Freie Presse“, „Extrablatt“, „Neues Wiener Tagblatt“ i „Volksblatt“ donose dosta obćirno izvješće o pravařkoj obstrukciji bez ikakvog komentara.

Cuvajev program.

Zagreb, 27. siječnja. Ban je danas primio poklon činovništva te je u svom

govoru naglasio nerazdruživost državne zajednice.

Zapljenjen turski parobrod.

Pariz, 27. siječnja. Talijanski ratni brodovi zaplieniše parobrod „Tavignano“, koji vrši obalnu plovidbu između Sfaxa i Holdelebana, zarobiše 15 putnika Turaka, a brod odvukoše u Tripolis.

Ženske

koje hoće, da očuvaju svoju kožu, naroćito od ljetnih pjega, a koje hoće da dobiju i da održe meku kožu, neka upotrebe bljagaju kod pranja samo STECKENPERDOV SAFUN od Ilijjanovog mlieka (Znak Steckenferd) od BERGMAN & COMP. Tetschen a. E. Komad stoji 80 para, a dobije se u svim ljekarnama, drogerijama, parfumerijama itd.

Jeste li bolesni?

Badava

saobćujem svakome, kako sam ja od dugogodišnje bolesti na plućima (sušice, upale grla i zadube) ozdravila. Ne tražim za to nikakove ođšete. Ćinim to samo, pošto sam za moje bolesti, kada su svi za me bili izgubili svaku nadu, bila ođučila, ako nadjem sredstvo mom spasu, da to objavim na moj trošak u svim novinama. Gospodja F. Krizek, Prag II. — Br. 2007. (Ceska). —

Grubišić & Comp.

u Šibeniku

Ođpravništvo i stovariste za umjetno gnovjivo

CALCIUMCIANAMID-A

(Societá anonima per la utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia)

Upute i razjařnjenja o uporabi na zahtjev badava i franco.

Marko Markovina Split

Telefon 93.

Składište i Zastupstvo

Peci i šparherda,

— Eternita —

Cijevi, dimnjaka i ploćica

: keramike :

Stakala prostih i ornamentalni

Papendeka tankog i debeloga

Zahoda porculane i t. d.

Pokućstvo

solidno i ukusne izradbe može se dobiti uz veoma nizke cijene samo kod dobro poznate trgovine

A. DELFIN, Šibenik.

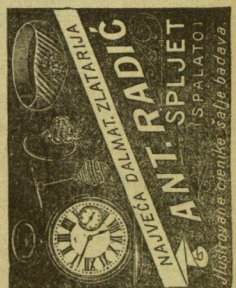
zapovjerska i drvodjeljska

radionica

— — —

Predplatite se

na „Hrvatsku Rieć“!

ARTUR GRIMANI I DRUG - ŠIBENIK.

Papirnoća - Muzikalije - Školske knjige - Kožnati predmeti - Igraćke.

REMINGTON PISAĆI STROJEVI - Vrpce i potrebštine za strojeve svijuz sistema.

Specialitet: PAPIR ZA PISAĆE STROJEVE 1000 LISTOVA KRUNA 7.20 - Gramofoni.

Gramofonske ploće: ODEON (dvostruk) Kruna 4. - JUMBOLA (dvostruk) Kruna 2.50.

Hamburg-Amerika Linie

Izravna njemačka vana pruga za Brazil i poštanski parobrodima.

Odpreda putnika na sve strane svijeta naročito na trgovačke

Hamburg-Newyork
Hamburg-Philadelphia
 Hamburg-Santiago
 Hamburg-Spanja
 Hamburg-Santa
 Hamburg-Saba

Zahvalna pomorečka putovanja. Putovanje oko svijeta, valje na Istok, u Istočni Indija, u Južni Ameriku, te valje po sredozemnom moru. Putovanja za Sjever do Dronhetim, na otok Island, na sjeverni kap i Spitzbergen. Valje po Nila.

Upuća se šalje i daju besplatno.

Hamburg-Amerika Linie,
 odje za putnike, Hamburg.

Zastupstvo u Trstu: Hamburg-Amerika Linie
 General. agentura za Primorje, Via Porporella.

Hrvati!
 Sjećajte se Družbe
SS. Ćirila i Metoda.

„Djački Dom“ u Zadru
KONVIKT

Prima učenike srednjih škola na stan i obskrbu (vrlo dobra hrana, stan udoban, pranje, čišćenje, krpljenje, nadzor, poduka u svim predmetima itd.) uz mjesečni honorar K 70.

Ujedno primaju se učenici pučkih škola u pripravnici tečaj za srednje škole (gimnaziju, realku itd.) Za uslove obratiti se ravnateljstvu.

Pravila šalju se besplatno.

Ravnateljstvo.

**ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFINIJA IZVJEŠĆA, VINSKE PREŠE, SVE VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPO-
 : : : DARSkih STROJEVA : : :**

RAZAŠILJE

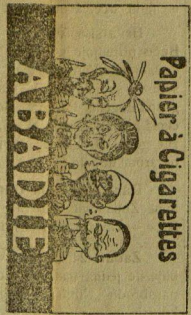

EMANUEL I OSKAR KRAUS
 :: TRST, VIA S. NICOLO Br. 2. ::
 BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.
 Posjećivanja po našim inženirima, proračuni i nacrti badava.

Kronendorferova
 alkalička naravna kiselica.

Dobiva se u drogeriji

V. VUČICA
 - - Šibenik - -

Papier à Cigarettes

Antrijansko parobrodarsko društvo na čelovice
„DALMATIA“
 uzdržava od 1. maja 1911. sljedeće glavne prupe:

- Trst—Metković A (poštanska)**
 Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posle podne; povratak svake subote u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković B (poštanska)**
 Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posle podne; povratak svake sriede u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković C (poštanska)**
 Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.
- Trst—Korčula (poštanska)**
 Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati posle podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.
- Trst—Šibenik (poštanska)**
 Polazak iz Trstasvake sriede u 5 sati posle podne; povratak u utorak u 6 sati prije podne.
- Trst—Metković D (trgovačka)**
 polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod. povratak svake nedjelje u 2.30 posle podne.
- Trst—Viš (trgovačka)**
 Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne; povratak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

POZOR RODOLJUBI!
 Zahtjevajte posvudgde
 naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica igraćih karata u Ljubljani.

INSAM & PRIMOTH
 St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Utemeljeno godine 1820.
 Vise puta nagrađevano.

Šiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oitari, propovjedao nice križni putevi, razpela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cijenama daje se badava. Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa škriptom, ne plaća naručitelj.

Kako da se očuvamo od želudačne bolesti?

Sa želudačnom bolešću u današnje vrijeme jako mnogo ljudi bojuje, a da se tome predusretne preporučam u zgodno doba uporabu

Dra. ENGEL'schen NECTAR

koji okrepljuje želudac i omogućuje dobru probavu, te čini svakoga potpunom zdravim. Tko daleko želi očuvati svoje zdravlje do najviše starosti, nekā upotrebljava izvrstno i hvaljevredno sredstvo:

Dra. Engel'schen Nectar

Ovaj izvrstni Nectar pronađen je od soka iz raznih bilina pa mi šan sa dobrim vinom. Djeluje svojim sadržajem na svježost, jakost i probavu. Osim toga je izvrstni likveur za želudac, odnosno želudatno vino inema nikakve škodljive posljedice. Zdravi i bolesni mogu za poboljšanje zdravlja upotrebljavati. Nectar djeluje kod probave i prouzrokuje praviljenje sokova.

Preporuča se osobito za one

Dra. Engel'schen Nectar

koji žele imati potpuno zdrav želudac. Nectar je izvrstno sredstvo proti želudačnom kataru, grčevima, boli i slaboj probavi ili sluzi. Isto tako NECTAR odstranjuje začepjenje, ukocenost, kolikni srčanu kavicu, a daje mnogo bolju mirnoću, tek i ugodno spavanje, dočim bezanosću, glavobolju i nervoznost umišava. Uslied svoga djelovanja, NECTAR na daleko uživa dobar glas, NECTAR djeluje da si kjepek i veselo.

NECTAR se dobiva u bocama za 3 i 4 K u ljekarnama Šibenika, Sinja, Skradina, Drniša, Tiesna, Biograda na moru, Vrljke, Knina, Zadra, Benkovca, Kaštelstarog, Splita te u svim većim i manjim mjestima Dalmacije i u cijeloj Austro-Ugarskoj.

Tekodjer različitje ljekarne u Šibeniku 3 i više boca „Nectar-a“ po originalnoj cijeni u svja mjestu Austro-Ugarske.

Čuvajte se patvorenja!

Zahtjevajte samo izkijčivo

Dra. Engel'schen Nectar

Mej NECTAR nije nikakova tajna. Sadržina mu je: Samos 300, vinskā žesta 150, malinov sok 100, crvenovino 100, sok od jagoda 100, sok od trešanja 200, stolisnik 30, žumak jagode 30, palina 30, koromac, anis, ekstrahirani i druge korijenje po 10, pumeljsane sve okapa.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA
 :: **PODRUŽNICA ŠIBENIK** ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
 DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
 PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČKI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLJU NA KULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

TVORNICA PAPIRNATIH VREČICA
ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uređena sa svim potrebnim strojevima izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cijene su vrlo umjerene, te domaći potrošioći ne će imati razloga, da pored domaće poduzeća služe se iz vana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. - -

LJEPOTA I UMILJATO LICE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA
 koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće **M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).**

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2-40
 " " " " " II-e " " " " " 1-60
 " " " " " III-e " " " " " 1-40
 " " " " " IV-e " " " " " —80

PRJE UPORABE **POSLE UPORABE**